

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
і міжнародної діяльності
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

кандидат хімічних наук, доцент
Лілія Туровська
"17" квітня 2026 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 11 від 16 квітня 2026 р.
фахового семінару кафедри соціальної психології
факультету психології
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

ПРИСУТНІ:

Члени кафедри:

Пілецька Любомира Сидорівна – доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної психології;

Гоян Ігор Миколайович – доктор психологічних наук, професор кафедри
соціальної психології;

Яремчук Віталія Василівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Вітюк Надія Романівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Гринчук Олександра Іванівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Когутяк Надія Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Пілецький Віктор Сидорович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Сметаняк Владислав Ігорович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Федоришин Галина Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент
кафедри соціальної психології;

Хабайлюк Валентина Василівна – кандидат психологічних наук, доцент
кафедри соціальної психології;

Чуйко Оксана Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології;

Петранюк Андрій Ігорович – асистент кафедри соціальної психології;

Бойко Світлана Михайлівна – асистент кафедри соціальної психології.

Члени кафедри психології розвитку:

Хімчук Ліліана Іванівна – доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, професор кафедри психології розвитку;

Климишин Ольга Іванівна – доктор психологічних наук, професор кафедри психології розвитку.

Всього присутні: 15 осіб.

У голосуванні братимуть участь 15 осіб.

Головуючий на засіданні – доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної психології Гоян Ігор Миколайович.

СЛУХАЛИ:

Результати дисертаційної роботи Варварук Христини Петрівни, аспірантки 4 курсу заочної (контрактної) форми навчання на тему «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія. Тему дисертаційного дослідження «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів» затверджено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 9 від 26 жовтня 2021 року). Науковий керівник – Пілецька Любомира Сидорівна, доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної психології. Термін виконання дисертаційного дослідження: 2021-2026 роки.

2. Виступ здобувачки Варварук Христини Петрівни.

Шановний головуєчий, шановні члени фахового семінару!

Дозвольте представити вашій увазі дисертаційне дослідження на тему «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів».

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується підвищеним рівнем напруженості, невизначеності та конфліктності, що безпосередньо позначається на психологічному благополуччі всіх учасників освітнього процесу. За таких умов в освітніх закладах формується складне соціально-психологічне середовище інтенсивної міжособистісної взаємодії, у межах якого зростає кількість комунікативних труднощів і конфліктних ситуацій між учасниками освітнього процесу. У зв'язку з цим особливої ваги набуває проблема професійної готовності майбутнього педагога до конструктивної взаємодії та збереження стійкої професійної позиції. Провідною постаттю освітнього процесу залишається педагог, від особистісних і професійних характеристик якого значною мірою залежить ефективність педагогічної взаємодії та психологічний клімат освітнього середовища. У цьому контексті конфліктологічна компетентність виступає важливим психологічним ресурсом професійної діяльності педагога, що забезпечує здатність до конструктивної поведінки в конфліктних ситуаціях та вибору продуктивних стратегій їх розв'язання. Особливої актуальності проблема розвитку конфліктологічної компетентності набуває на етапі професійної підготовки

майбутніх педагогів у закладах вищої освіти, коли відбувається процес формування їх професійної ідентичності.

Попри значну увагу дослідників до проблем конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності педагога, недостатньо дослідженим залишається питання впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі їх професійної підготовки, що й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження: «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів».

Об'єкт дослідження – професійна ідентичність майбутніх педагогів.

Предмет дослідження – психологічні особливості впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й емпірично дослідити психологічні особливості впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні передбачалося розв'язання таких завдань:

- здійснити теоретичний аналіз наукових підходів до проблеми впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів;

- розробити структурно-функціональну модель впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів;

- здійснити експериментальну перевірку особливостей впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів;

- оцінити ефективність розробленої соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів у контексті формування їх професійної ідентичності;

- окреслити шляхи формування конфліктологічної компетентності, що сприяють розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: загальнотеоретичні та соціально-психологічні концепції становлення особистості та її професійного самовизначення (С. Максименко, М. Боришевський, Т. Титаренко, Н. Чепелєва, Ю. Швалб та ін.); концепції становлення особистості в процесі соціо- та професіогенезу (Г. Балл, Ж. Вірна, С. Литвиненко, В. Ямницький, Н. Вітюк та ін.); положення концепції життєвої перспективи особистості (Є. Головаха, І. Попович та ін.); психологічні та соціально-психологічні теорії ідентичності особистості (W. James, C. Cooley, G. H. Mead, E. H. Erikson, J. Marcia та ін.); рольові та діалогічні підходи до розуміння ідентичності як динамічної системи самовизначення особистості (D. Kuhn, P. Burke, K. Gergen, H. Hermans та ін.); положення психологічних концепцій самоконцепції особистості (M. Leary, J. Tangney, D. Oyserman та ін.); концепції професійної ідентичності особистості та вчителя як багатовимірного особистісно-професійного утворення (C. Beauchamp, L. Thomas, C. Day, D. Beijaard, G. Kelchtermans та ін.); сучасні вітчизняні підходи до розуміння

професійної ідентичності майбутнього педагога (Ю. Андрушко, О. Бурч, А. Кічук, О. Колосович, В. Погрібна, Ж. Вірна, Л. Заграй, Л. Хімчук, С. Литвиненко, В. Ямницький, І. Мельник, А. Лук'янчук, А. Борисюк, О. Романишина, Т. Шахрай, І. Гоян, Н. Вітюк та ін.); загальнотеоретичні та соціально-психологічні концепції конфлікту та конфліктної взаємодії особистості (Г. Ложкін, Н. Пов'якель, І. Ващенко, М. Пірен та ін.); принципи конфлікт-орієнтованого аналізу соціалізації особистості (А. Борисюк, Я. Гошовський, Н. Завацька та ін.); концепції стилів поведінки в конфлікті та стратегій його врегулювання (К. Thomas, R. Kilmann, M. Rahim та ін.); психологічні та психолого-педагогічні підходи до трактування конфліктологічної компетентності як інтегративного особистісно-професійного утворення (Н. Завацька, Л. Пілецька, М. Войтович, Т. Дзюба, І. Сорока, О. Климентьева, І. Козич, Л. Котлова та ін.).

Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс **методів дослідження**:

– *теоретичні*: теоретико-методологічний аналіз наукових концепцій і підходів до проблеми професійної ідентичності майбутніх педагогів та конфліктологічної компетентності особистості (аналіз, синтез, порівняння, систематизація та узагальнення наукових джерел) з метою визначення сутності, структури та показників досліджуваних феноменів; моделювання структурно-функціональної моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів; наукова інтерпретація емпіричних результатів дослідження;

– *емпіричні*: спостереження, бесіда, анкетування; психодіагностичні методики: методика «Оцінка рівня компетентності у вирішенні конфліктів» (П. П. Хеппнер, І. Х. Петерсен); тест вольового самоконтролю; шкала стресостійкості Коннора-Девідсона-10 (CD-RISC-10); тест на асертивність і шкала асертивності (В. В. Шпалінський, К. А. Помазан); методика «Тест оцінки комунікативних умінь» А. А. Кареліна; адаптована версія багатофакторної шкали Teacher Professional Identity Scale, розробленої J. Lewyckij; модифікований опитувальник професійної ідентичності учнів професійно-технічних навчальних закладів, розроблений О. В. Радзімовською; авторський опитувальник.

– *статистичні*: результати емпіричного дослідження опрацьовувалися з використанням методів математико-статистичної обробки даних з їх подальшою якісною інтерпретацією та змістовним узагальненням. Для перевірки достовірності отриманих результатів застосовувалися методи описової статистики, кореляційний аналіз (коефіцієнт рангової кореляції Спірмена), а також критерій знакових рангів Вілкоксона для оцінювання статистичної значущості змін показників у залежних вибірках. Крім того, використовувалися методи узагальнення та якісної інтерпретації емпіричних даних. Статистична обробка результатів дослідження та їх графічна презентація здійснювалися з використанням мови програмування та середовища для статистичних обчислень R (R Core Team, 2025).

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають у тому, що:

– *вперше*: здійснено цілісний психологічний аналіз впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів як інтегративного особистісно-професійного утворення, що розгортається у когнітивному, особистісному та поведінковому вимірах; систематизовано та узагальнено сучасні теоретичні підходи до розуміння професійної ідентичності педагога та здійснено їх наукове групування відповідно до логіки професійного становлення особистості; теоретично обґрунтовано й емпірично підтверджено системоутворювальну роль конфліктологічної компетентності у структурі професійної ідентичності майбутнього педагога, зокрема доведено її значущість для стабільності професійного самосприйняття, впевненості у професійній ролі та готовності до педагогічної взаємодії в умовах конфліктності освітнього середовища; розроблено авторську структурно-функціональну модель впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, у якій узагальнено компоненти, показники та рівні обох психологічних утворень та реалізовано наскрізну логіку «розуміти – регулювати – діяти» як спільну основу їхнього розвитку; виявлено специфіку кореляційних зв'язків між компонентами конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів на різних етапах професійної підготовки (II–IV курси), що дозволило встановити динамічний характер цих взаємозв'язків; обґрунтовано систему психолого-педагогічних шляхів формування конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів як чинника розвитку їхньої професійної ідентичності; розроблено та апробовано тренінгову програму розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів, структуровану відповідно до авторської моделі та спрямовану на підтримку формування їхньої професійної ідентичності в умовах навчально-професійної підготовки;

– *уточнено*: психологічний зміст понять «конфліктологічна компетентність майбутнього педагога» та «професійна ідентичність майбутнього педагога» як взаємопов'язаних інтегративних особистісно-професійних утворень; наукові уявлення про структурну відповідність компонентів конфліктологічної компетентності (когнітивного, емоційно-регулятивного та поведінкового) компонентам професійної ідентичності майбутніх педагогів; положення щодо ролі конфліктологічної компетентності як внутрішнього психологічного ресурсу формування професійної ідентичності майбутнього педагога в умовах конфліктної взаємодії освітнього середовища;

– *набули подальшого розвитку*: теоретичні уявлення про професійну ідентичність майбутніх педагогів як динамічний процес професійного становлення особистості у період навчально-професійної підготовки; наукові положення щодо ролі конфліктологічної компетентності як психологічного чинника професійного становлення майбутнього педагога; теоретичні підходи до аналізу взаємозв'язку конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності на різних етапах професійної підготовки у закладі вищої освіти; положення щодо можливостей використання психологічно орієнтованих програм розвитку конфліктологічної компетентності як засобу підтримки формування професійної ідентичності майбутніх педагогів.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані:

– в системі професійної підготовки майбутніх педагогів та психологічного супроводу учасників освітнього процесу; в діяльності закладів вищої освіти педагогічного профілю, центрів психолого-педагогічного консультування та служб психологічної підтримки студентів; в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників; під час розробки освітніх програм, тренінгів і курсів професійного розвитку майбутніх учителів на основі запропонованої структурно-функціональної моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності; в межах навчальних дисциплін психологічного та педагогічного циклу та під час організації педагогічної практики студентів; для психологічного супроводу студентів педагогічних спеціальностей, профілактики професійної невпевненості, підвищення стресостійкості та формування конструктивних стратегій поведінки у конфліктних ситуаціях.

Дослідження проводилося протягом 2021–2025 років на базі закладів загальної середньої освіти та педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Емпіричну вибірку склали дві групи респондентів: 67 практикуючих учителів та 72 студенти педагогічних спеціальностей II–IV курсів. Такий склад вибірки дав змогу здійснити порівняльний аналіз особливостей конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів і практикуючих учителів на різних етапах професійного становлення.

На основі проведеного дослідження зроблено такі **висновки**.

1. Здійснено теоретичний аналіз наукових підходів до проблеми професійної ідентичності майбутніх педагогів та обґрунтовано особливості впливу конфліктологічної компетентності на її формування. Встановлено, що професійна ідентичність майбутнього педагога розглядається як динамічне, багатовимірне особистісно-професійне утворення, яке формується у взаємодії особистісних, соціальних і професійних чинників та пов'язане з усвідомленням професійної ролі, прийняттям цінностей педагогічної діяльності, розвитком самоефективності й готовності до педагогічної взаємодії. Обґрунтовано, що важливим чинником формування професійної ідентичності майбутніх педагогів виступає конфліктологічна компетентність, оскільки здатність розуміти природу конфліктів, регулювати власні емоційні реакції та діяти конструктивно в ситуаціях суперечності безпосередньо впливає на становлення образу себе як компетентного й професійно зрілого вчителя. Узагальнено, що конфліктологічна компетентність є інтегративним особистісно-професійним ресурсом, розвиток якого створює психологічні передумови для зміцнення професійної впевненості, стабілізації професійної самооцінки та формування готовності до конструктивної педагогічної взаємодії, що дозволяє розглядати її як один із провідних чинників формування професійної ідентичності майбутніх педагогів.

2. Розроблено структурно-функціональну модель впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, методологічною основою якої визначено функціональну

тріаду «розуміти – регулювати – діяти». Запропонована модель відображає внутрішню логіку професійного становлення майбутнього вчителя та забезпечує структурну відповідність між компонентами конфліктологічної компетентності й професійної ідентичності. В межах моделі професійну ідентичність представлено як інтегративне особистісно-професійне утворення, що включає когнітивний, особистісний і поведінковий компоненти та виявляється через такі показники, як професійна самооцінка, самоефективність, професійна відданість, мотивація до педагогічної діяльності й орієнтація на виконання професійних завдань. Показано, що конфліктологічна компетентність також має трьохкомпонентну структуру – когнітивний, особистісний і поведінковий компоненти, які функціонально узгоджуються зі структурою професійної ідентичності та забезпечують механізм її формування через взаємодію знанневих, особистісних і поведінкових ресурсів майбутнього педагога.

Запропонована модель дозволила концептуально пояснити механізм впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності та створила основу для її подальшої емпіричної перевірки й діагностики рівнів сформованості відповідних компонентів.

3. Емпіричну перевірку впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів здійснено шляхом аналізу показників у вибірках практикуючих учителів ($n=67$) та студентів педагогічних спеціальностей ($n=72$), а також через встановлення статистичних взаємозв'язків між відповідними змінними.

Результати засвідчили виражену позитивну динаміку розвитку конфліктологічної компетентності у процесі професійного становлення.

Кореляційний аналіз (r Спірмена) підтвердив наявність статистично значущих зв'язків між показниками конфліктологічної компетентності та доменами професійної ідентичності, зокрема між компетентністю у вирішенні конфліктів та самоефективністю ($r = 0,89$), сприйняттям професійного завдання ($r = 0,75$), самооцінкою ($r = 0,71$) і відданістю професії ($r = 0,62$).

Отримані результати підтвердили, що конфліктологічна компетентність виступає важливим психологічним чинником формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, забезпечуючи розвиток професійної впевненості, усвідомлення педагогічної ролі та готовності до конструктивної взаємодії в умовах конфліктогенності освітнього середовища.

4. У ході дослідження було оцінено ефективність розробленої соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів у контексті формування їх професійної ідентичності. Теоретичною основою програми стала авторська структурно-функціональна модель, відповідно до якої конфліктологічна компетентність розглядається як інтегративний особистісно-професійний ресурс, що розвивається у взаємозв'язку когнітивного, особистісного та поведінкового компонентів.

Програма реалізовувалася у форматі серії тренінгових занять, спрямованих на поглиблення знань про природу педагогічних конфліктів, розвиток емоційної саморегуляції, рефлексивності, асертивності, комунікативних умінь та навичок конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій. Її зміст було узгоджено з

результатами констатувального етапу дослідження. Результати формувального експерименту засвідчили позитивну динаміку розвитку конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності студентів, зокрема підвищення рівня самоконтролю, емоційної регуляції, впевненості у взаємодії та усвідомлення власної професійної ролі. Статистична перевірка за методом головних компонент і критерієм Вілкоксона підтвердила значущість отриманих змін ($p \leq 0,001$), що свідчить про ефективність програми як засобу формування готовності майбутніх педагогів до конструктивної професійної взаємодії.

5. Обґрунтовано шляхи формування конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів як цілісної системи психолого-педагогічних впливів, що поєднує засвоєння теоретичних знань про природу конфлікту, розвиток особистісних ресурсів і формування поведінкових стратегій конструктивної взаємодії у професійно наближених ситуаціях. Показано, що сформованість умінь конструктивно діяти в конфліктних ситуаціях сприяє прийняттю професійної ролі та зміцненню професійної ідентичності майбутнього педагога. Систематизовано основні шляхи розвитку конфліктологічної компетентності, які згруповано у три взаємопов'язані блоки: формальну освіту, інституційні формати професійного супроводу та неформальні ресурси професійного саморозвитку. Встановлено важливу роль педагогічної практики як провідного елемента професійної підготовки, а також ефективність тренінгових форм роботи, спрямованих на розвиток асертивності, емоційної саморегуляції, рефлексивності та комунікативних умінь.

Узагальнено, що інтеграція формальних, інституційних і неформальних шляхів розвитку конфліктологічної компетентності створює сприятливі психолого-педагогічні умови для підвищення її рівня та формування зрілої професійної ідентичності майбутніх педагогів.

Отже, результати дослідження дозволяють розглядати конфліктологічну компетентність як системоутворювальний психологічний чинник формування професійної ідентичності майбутнього педагога, розвиток якого забезпечує підвищення готовності до конструктивної педагогічної взаємодії та підтримує становлення цілісної професійної позиції майбутнього вчителя.

Дякую за увагу!

3. Запитання до аспірантки по темі дисертації ставили:

1. Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології **Гринчук О.І.:** *У чому полягає специфіка розробленої соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів та які її відмінності від існуючих тренінгових програм професійної підготовки педагогів?*

Відповідь. Специфіка розробленої соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів полягає у її цілісній спрямованості на формування конфліктологічної компетентності як інтегративного особистісно-професійного ресурсу становлення професійної ідентичності майбутнього вчителя. На відміну від традиційних тренінгових програм, орієнтованих переважно на розвиток окремих комунікативних умінь або поведінкових стратегій взаємодії у конфліктних ситуаціях, запропонована

програма ґрунтується на авторській структурно-функціональній моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності та реалізується відповідно до функціональної тріади «розуміти – регулювати – діяти».

Програма передбачає поетапний розвиток когнітивного, особистісного та поведінкового компонентів конфліктологічної компетентності, зокрема поглиблення знань про природу педагогічних конфліктів, розвиток емоційної саморегуляції, рефлексивності, асертивності, комунікативних умінь і навичок конструктивного розв'язання конфліктів. Її особливістю є інтеграція з процесом формування професійної ідентичності через розвиток професійної самоефективності, усвідомлення професійної ролі та прийняття цінностей педагогічної діяльності.

Ефективність програми підтверджена результатами формувального експерименту, які засвідчили статистично значуще підвищення рівнів конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів після її реалізації.

2. Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології **Федоришин Г.М.:** *Яким чином у дисертаційному дослідженні обґрунтовано роль конфліктологічної компетентності як психологічного чинника формування професійної ідентичності майбутніх педагогів?*

Відповідь. Роль конфліктологічної компетентності як психологічного чинника формування професійної ідентичності майбутніх педагогів у дисертаційному дослідженні обґрунтовано на основі результатів теоретичного аналізу сучасних наукових підходів та емпіричного дослідження взаємозв'язків між показниками конфліктологічної компетентності й компонентами професійної ідентичності.

У теоретичній частині встановлено, що професійна ідентичність майбутнього педагога формується як інтегративне особистісно-професійне утворення у процесі засвоєння професійних цінностей, розвитку професійної самоефективності, прийняття професійної ролі та становлення суб'єктної позиції у педагогічній взаємодії, яка відбувається в умовах інтенсивної міжособистісної взаємодії та потенційної конфліктогенності освітнього середовища.

Емпірично підтверджено наявність статистично значущих взаємозв'язків між показниками конфліктологічної компетентності та компонентами професійної ідентичності майбутніх педагогів, зокрема професійною самоефективністю, самооцінкою, сприйняттям професійних завдань і відданістю професії, що дозволило обґрунтувати конфліктологічну компетентність як важливий психологічний чинник формування професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі їх професійної підготовки.

3. Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології **Яремчук В.В.:** *У чому полягає наукова новизна запропонованої структурно-функціональної моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів?*

Відповідь. Наукова новизна запропонованої структурно-функціональної моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної

ідентичності майбутніх педагогів полягає у концептуалізації механізму взаємозв'язку між зазначеними психологічними конструктами на основі функціональної тріади «розуміти – регулювати – діяти», яка відображає внутрішню логіку професійного становлення майбутнього вчителя в умовах навчально-професійної підготовки. В межах моделі вперше здійснено структурне співвіднесення компонентів конфліктологічної компетентності (когнітивного, особистісного та поведінкового) із відповідними компонентами професійної ідентичності майбутніх педагогів, що дозволило конкретизувати психологічні механізми її формування як результат інтеграції знансєвих, емоційно-регулятивних і поведінкових ресурсів особистості майбутнього педагога. Наукова новизна моделі також полягає у визначенні конфліктологічної компетентності як системоутворювального психологічного чинника формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, що дозволило розширити наукові уявлення про ресурси професійного становлення особистості вчителя в умовах сучасного освітнього середовища.

Запропонована модель має не лише теоретичне, а й методичне значення, оскільки забезпечує можливість операціоналізації показників конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності, визначення рівнів їх сформованості, а також стала концептуальною основою розроблення та апробації соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки.

4. Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології **Сметаняк В.І.:** *Яким чином результати формувального експерименту підтвердили ефективність авторської програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів?*

Відповідь. Ефективність авторської соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів підтверджено результатами формувального експерименту, спрямованого на виявлення позитивної динаміки змін показників конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності студентів після її реалізації. Зафіксовано статистично значуще підвищення рівня сформованості когнітивного, особистісного та поведінкового компонентів конфліктологічної компетентності, зокрема зростання обізнаності щодо природи педагогічних конфліктів, розвитку емоційної саморегуляції, комунікативних умінь, асертивності та готовності до конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій.

Встановлено також позитивні зміни у структурних компонентах професійної ідентичності майбутніх педагогів, що проявилися у підвищенні рівня професійної самоефективності, стабілізації професійної самооцінки, посиленні мотивації до педагогічної діяльності та усвідомленні власної професійної ролі. Статистична перевірка результатів із використанням методу головних компонент і критерію знакових рангів Вілкоксона засвідчила наявність статистично значущих змін інтегральних показників конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності після реалізації програми ($p \leq 0,001$), що підтвердило її ефективність і доцільність використання у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

5. Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології **Вітюк Н.Р.:** *Які перспективи подальших досліджень у напрямі вивчення взаємозв'язку конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів вами визначено?*

Відповідь. Перспективи подальших досліджень у напрямі вивчення взаємозв'язку конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів пов'язані з поглибленням теоретичного осмислення психологічних механізмів їх взаємодії та розширенням емпіричної бази дослідження в умовах сучасної професійної підготовки вчителя.

Перспективним є вивчення динаміки формування конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності на різних етапах професійного становлення, зокрема під час педагогічної практики та на початкових етапах професійної діяльності. Важливим напрямом подальших наукових розвідок є дослідження ролі рефлексивності, емоційної саморегуляції, асертивності та резильєнтності як психологічних ресурсів формування професійної ідентичності майбутніх педагогів.

Перспективним також є удосконалення та адаптація розробленої соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності до різних освітніх середовищ і категорій здобувачів освіти, а також вивчення впливу конфліктологічної компетентності на професійну стійкість, психологічне благополуччя та готовність майбутніх педагогів до конструктивної педагогічної взаємодії.

6. Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології **Чуйко О.М.:** *Які можливості використання результатів дослідження передбачено у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти?*

Відповідь. Можливості використання результатів дослідження у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти пов'язані з упровадженням науково обґрунтованих підходів до розвитку конфліктологічної компетентності як важливого психологічного ресурсу формування професійної ідентичності майбутнього вчителя. Отримані результати можуть бути використані під час викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу, зокрема педагогічної психології, психології професійного становлення особистості вчителя, психології спілкування та конфліктології.

Запропонована структурно-функціональна модель впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності може бути використана як концептуальна основа для розроблення навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх педагогів. Практичне значення результатів дослідження полягає також у можливості впровадження розробленої соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності у форматі тренінгових занять, факультативних курсів, програм психологічного супроводу та під час педагогічної практики.

Крім того, результати дослідження можуть бути використані у діяльності психологічних служб закладів вищої освіти з метою розвитку навичок конструктивної взаємодії студентів, підвищення рівня емоційної саморегуляції, професійної самоефективності та готовності до розв'язання конфліктних

ситуацій у майбутній педагогічній діяльності.

4. Виступи присутніх.

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології
Вітюк Н.Р.:

Дисертаційна робота Варварук Христини Петрівни присвячена актуальній проблемі сучасної психологічної науки – дослідженню впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів. Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю підготовки майбутніх учителів до ефективної професійної діяльності в умовах зростання інтенсивності міжособистісної взаємодії та конфліктогенності освітнього середовища, що потребує розвитку здатності до конструктивної комунікації, емоційної саморегуляції та відповідальної професійної позиції.

У дисертаційному дослідженні здійснено ґрунтовний теоретичний аналіз проблеми професійної ідентичності майбутніх педагогів та обґрунтовано роль конфліктологічної компетентності як важливого психологічного чинника її формування. Значущим науковим результатом роботи є розроблення структурно-функціональної моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, що дозволило системно представити взаємозв'язок когнітивного, особистісного та поведінкового компонентів досліджуваних феноменів.

Позитивно слід відзначити проведене емпіричне дослідження взаємозв'язку показників конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів, а також розроблення та апробацію соціально-психологічної програми розвитку конфліктологічної компетентності студентів педагогічних спеціальностей, ефективність якої підтверджено результатами формувального експерименту.

Наукова новизна дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні ролі конфліктологічної компетентності як системоутворювального психологічного чинника формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, розробленні структурно-функціональної моделі її впливу та емпіричному підтвердженні взаємозв'язку між відповідними показниками досліджуваних феноменів.

Разом з тим окремі положення роботи можуть бути предметом подальшого наукового обговорення. Зокрема, доцільним видається розширення аналізу можливостей застосування результатів дослідження у системі післядипломної педагогічної освіти, а також подальше вивчення динаміки розвитку конфліктологічної компетентності на початкових етапах професійної діяльності молодих учителів.

Зазначені зауваження мають дискусійний характер і не зменшують наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження.

Загалом дисертаційна робота Варварук Христини Петрівни відповідає спеціальності 053 Психологія та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології
Хімчук Л.І.

Дисертаційна робота Варварук Христини Петрівни присвячена актуальній проблемі дослідження психологічних чинників формування професійної ідентичності майбутніх педагогів у процесі їх професійної підготовки. У сучасних умовах реформування системи освіти особливої ваги набуває розвиток особистісно-професійних ресурсів майбутнього вчителя, серед яких важливе місце посідає конфліктологічна компетентність як здатність до конструктивної взаємодії в умовах професійної комунікації.

У роботі здійснено системний теоретичний аналіз сучасних підходів до вивчення професійної ідентичності майбутніх педагогів та конфліктологічної компетентності, обґрунтовано їх структурні компоненти та визначено психологічні механізми взаємозв'язку між ними. Важливим результатом дослідження є емпіричне підтвердження статистично значущих взаємозв'язків між показниками конфліктологічної компетентності та компонентами професійної ідентичності студентів педагогічних спеціальностей.

Значну практичну цінність має розроблена авторкою соціально-психологічна програма розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів, спрямована на розвиток умінь конструктивної взаємодії, емоційної саморегуляції, асертивності та рефлексивності як важливих складників професійного становлення майбутнього вчителя. Запропонована програма має прикладне значення та може бути використана у процесі професійної підготовки здобувачів педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти.

Основні результати дисертаційного дослідження достатньою мірою апробовані та висвітлені у наукових публікаціях здобувачки. За темою дисертації опубліковано 5 наукових статей у фахових наукових виданнях України, у яких послідовно розкрито теоретико-методологічні засади дослідження професійної ідентичності майбутніх педагогів та конфліктологічної компетентності як важливого особистісно-професійного ресурсу їх становлення, обґрунтовано структурно-функціональні компоненти конфліктологічної компетентності, представлено результати емпіричного дослідження взаємозв'язку її показників із компонентами професійної ідентичності студентів педагогічних спеціальностей, а також висвітлено зміст і результати апробації розробленої соціально-психологічної програми її розвитку. Крім того, результати дослідження апробовано у матеріалах 10 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, що підтверджує їх наукову обґрунтованість і практичну значущість.

Кількість та зміст наукових публікацій відповідають вимогам до дисертаційних досліджень за спеціальністю 053 Психологія та достатньою мірою відображають основні положення, висновки та наукову новизну роботи.

Разом із тим доцільним видається подальше розширення емпіричної бази дослідження шляхом залучення вибірок студентів різних закладів вищої освіти, що дозволило б підвищити рівень узагальнення отриманих результатів та окреслити ширші можливості їх практичного застосування.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не зменшують наукової та практичної значущості дисертаційної роботи.

Загалом дисертаційне дослідження Варварук Христини Петрівни виконане

на належному науково-теоретичному та методичному рівні, відповідає спеціальності 053 Психологія та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Під час обговорення позитивну оцінку дисертаційній роботі Варварук Х. висловили: кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Гринчук О. І., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Федоришин Г. М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Яремчук В. В., доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної психології Гоян І. М., доктор психологічних наук, професор кафедри психології розвитку Климишин О. І.

5. Виступ наукового керівника, доктора психологічних наук, професора, завідувачки кафедри соціальної психології Пілецької Л.С., яка відзначила, що аспірантка Варварук Христина Петрівна своєчасно виконувала всі розділи індивідуального плану наукової роботи в установлені терміни. Своєчасність та повнота виконання індивідуального плану аспірантки підтверджена результатами піврічних проміжних, підсумкових (річних) та заключної атестацій.

Аспірантка відповідально ставилася до виконання науково-дослідницької роботи, систематично працювала над теоретичним опрацюванням проблеми дослідження, організацією та проведенням емпіричного дослідження, узагальненням отриманих результатів та підготовкою наукових публікацій за темою дисертації. У процесі навчання проявила належний рівень наукової самостійності, наполегливість у досягненні поставленої мети дослідження, відповідальність та організованість.

Дисертаційна робота Варварук Христини Петрівни на тему «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів» виконана відповідно до затвердженої теми, характеризується логічною структурою, теоретичною обґрунтованістю та достатнім рівнем емпіричного підтвердження отриманих результатів. У роботі здійснено теоретичний аналіз проблеми формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, обґрунтовано роль конфліктологічної компетентності як психологічного чинника її формування, розроблено структурно-функціональну модель впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, емпірично досліджено взаємозв'язок між відповідними показниками та апробовано соціально-психологічну програму розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів.

Дисертація Варварук Христини Петрівни на тему «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), та може бути представлена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

6. В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Гринчук О. І.; кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Федоришин Г. М.; кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Яремчук В. В.; кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Сметаняк В. І.; кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Вітюк Н. Р.; кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Чуйко О. М.; кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Хімчук Л. І.; доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної психології Гоян І. М.; доктор психологічних наук, професор кафедри психології розвитку Климишин О. І.; доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології Пілецька Л. С.

7. Висновок про перевірку дисертацій та наукових публікацій здобувача на виявлення порушення академічної доброчесності з наданням (до витягу додається довідка за підписом проректора з наукової роботи університету).

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Висновок

наукового фахового семінару кафедри соціальної психології факультету психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів», здобувача ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія (галузь знань 05 Соціальні поведінкові науки)

1. Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними суспільними трансформаціями, підвищенням рівня соціальної напруженості, невизначеності та конфліктності міжособистісної взаємодії, що безпосередньо відображається на функціонуванні освітнього середовища. За таких умов освіта постає не лише як простір передачі знань, а як складне соціально-психологічне середовище, у межах якого зростає кількість комунікативних труднощів, емоційно напружених ситуацій та конфліктів між учасниками освітнього процесу. У зв'язку з цим особливої ваги набуває проблема професійної готовності майбутнього педагога до конструктивної взаємодії та збереження стійкої професійної позиції.

Конфліктологічна компетентність у цьому контексті виступає важливим психологічним ресурсом професійного становлення майбутнього педагога, оскільки забезпечує здатність до конструктивної поведінки в конфліктних ситуаціях, емоційної саморегуляції, прогнозування розвитку суперечностей та вибору продуктивних стратегій їх розв'язання у професійній взаємодії.

Особливої актуальності проблема розвитку конфліктологічної компетентності набуває на етапі професійної підготовки у закладах вищої освіти, коли формуються професійно значущі якості особистості та закладаються основи професійної ідентичності майбутнього педагога.

Тому актуальність означеної проблеми є очевидною, а її недостатня розробленість у сучасному психологічному просторі та значущість для теорії і практики професійної підготовки майбутніх педагогів зумовили вибір теми дисертаційної роботи: **«Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів»**.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри соціальної психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника **«Психологія особистості в умовах кризового суспільства»**, керівник – доктор психологічних наук, професор Л. С. Пілецька (2021–2026 рр., протокол № 13 від 15 червня 2021 р.).

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Вперше: здійснено цілісний психологічний аналіз впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів як інтегративного особистісно-професійного утворення, що розгортається у когнітивному, особистісному та поведінковому вимірах; систематизовано та узагальнено сучасні теоретичні підходи до розуміння професійної ідентичності педагога та здійснено їх наукове групування відповідно до логіки професійного становлення особистості; теоретично обґрунтовано й емпірично підтверджено системоутворювальну роль конфліктологічної компетентності у структурі професійної ідентичності майбутнього педагога; розроблено авторську структурно-функціональну модель впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів, у якій узагальнено компоненти, показники та рівні обох психологічних утворень та реалізовано логіку «розуміти – регулювати – діяти» як спільну основу їх розвитку; виявлено специфіку взаємозв'язків між компонентами конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів на різних етапах професійної підготовки; обґрунтовано систему психолого-педагогічних шляхів формування конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів як чинника розвитку їхньої професійної ідентичності; розроблено та апробовано тренінгову програму розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів, спрямовану на підтримку формування їхньої професійної ідентичності.

Уточнено: психологічний зміст понять «конфліктологічна компетентність майбутнього педагога» та «професійна ідентичність майбутнього педагога» як взаємопов'язаних інтегративних особистісно-професійних утворень; наукові уявлення про структурну відповідність компонентів конфліктологічної компетентності компонентам професійної ідентичності майбутніх педагогів; положення щодо ролі конфліктологічної компетентності як внутрішнього психологічного ресурсу формування професійної ідентичності майбутнього педагога в умовах конфліктної взаємодії освітнього середовища.

Набули подальшого розвитку: теоретичні уявлення про професійну ідентичність майбутніх педагогів як динамічний процес професійного становлення особистості у період навчально-професійної підготовки; наукові положення щодо ролі конфліктологічної компетентності як психологічного чинника професійного становлення майбутнього педагога; підходи до аналізу взаємозв'язку конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності на різних етапах професійної підготовки; положення щодо можливостей використання психологічно орієнтованих програм розвитку конфліктологічної компетентності як засобу підтримки формування професійної ідентичності майбутніх педагогів.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення дослідження полягає у:

- систематизації та узагальненні наукових підходів до проблеми професійної ідентичності майбутніх педагогів і конфліктологічної компетентності особистості;
- уточненні змісту, структури та показників професійної ідентичності майбутнього педагога;
- обґрунтуванні конфліктологічної компетентності як психологічного чинника формування професійної ідентичності майбутніх педагогів;
- розробленні структурно-функціональної моделі впливу конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів;
- поглибленні розуміння психологічних механізмів взаємозв'язку між конфліктологічною компетентністю та професійною ідентичністю на різних етапах професійної підготовки.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що висвітлено можливості використання діагностичного інструментарію для вивчення показників конфліктологічної компетентності та професійної ідентичності майбутніх педагогів; розроблено й апробовано тренінгову програму розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів, яка виявилася ефективною та може використовуватися у системі професійної підготовки здобувачів педагогічної освіти, у психологічному супроводі студентів педагогічних спеціальностей, у діяльності центрів психолого-педагогічного консультування, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

5. Використання результатів роботи.

Результати дослідження апробовані на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що підтверджується **10 публікаціями у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій**. Основні положення та результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти, у розробленні навчально-методичного забезпечення психологічних і педагогічних дисциплін, у програмах психологічного супроводу професійного становлення студентів педагогічних спеціальностей, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі соціальної психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, науковий керівник – доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної психології Пілецька Л. С.

Робота є результатом самостійного наукового дослідження Варварук Христини Петрівни. Здобувачкою самостійно здійснено теоретичний аналіз проблеми дослідження, обґрунтовано концептуальні положення роботи, організовано та проведено емпіричне дослідження, виконано статистичну обробку та інтерпретацію отриманих результатів, розроблено та апробовано тренінгову програму розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх педагогів.

7. Перелік публікацій за темою дисертації.

За результатами дослідження опубліковано **15 наукових праць**, у тому числі:

- **5 статей** у наукових фахових виданнях України;
- **10 праць** у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Варварук Х. П. Структура конфліктологічної компетентності педагога. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2021. № 3 (56), т. 2. С. 136-148.
URL: https://tpppjjournal.com.ua/n56y2k21_tom_2_a12.html
<https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-56-3-2-136-148>
2. Варварук Х. П. Асертивність у контексті підвищення конфліктологічної компетентності педагогів. *Психологія та соціальна робота*. 2024. Вип. 2(60). С. 52-61.
URL: <https://journals.onu.in.ua/index.php/psy/article/view/219>
<https://doi.org/10.32782/2707-0409.2024.2.5>
3. Варварук Х. П. Вплив конфліктологічної компетентності на професійну ідентичність педагогів: структурно-функціональний підхід. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2024. № 3 (65), т. 1. С. 83-94.
URL: <https://tpppjjournal.com.ua/n65y2k24a7.html>
<https://doi.org/10.33216/2219-2654-2024-65-3-1-83-94>
4. Варварук Х. П. Динаміка формування професійної ідентичності й конфліктологічної компетентності студентів педагогічних спеціальностей різних курсів. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2025. № 3 (68), т. 2. С. 49-62.
URL: https://tpppjjournal.com.ua/n68y2k25_tom_2_a4.html
<https://doi.org/10.33216/2219-2654-2025-68-3-2-49-62>
5. Варварук Х. П. Конфліктологічна компетентність у структурі професійної ідентичності майбутніх педагогів. *Габітус*. 2026. Вип. 81, т. 2. С. 11-16.
URL : https://habitus.od.ua/journals/2026/81-2026/part_2/3.pdf
<https://doi.org/10.32782/hbts.81.2.1>

Публікації в інших виданнях та збірниках матеріалів наукових конференцій

6. Варварук Х. П. Внутрішньоособистісні конфлікти у структурі професійної ідентичності майбутнього вчителя. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2021 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (4-5 квітня 2022 р., м. Івано-Франківськ)*. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. С. 84-87.
URL: <https://surl.lu/xqsyam>
7. Варварук Х. П. Компоненти професійної ідентичності майбутніх педагогів // *Тенденції та перспективи розвитку психології та соціальної роботи в сучасному суспільстві*: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, ОНУ імені І.І. Мечникова, 19-22 листопада 2021 р. / редкол.: Л.М. Дунаєва, О.І. Кононенко, Л.С. Смокова, У.В. Варнава. Одеса: ОНУ, 2021. С. 91-94.
8. Варварук Х. П. Комуникативна складова конфліктологічної компетентності педагога. *Психологічні виклики сучасних організацій* : зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. (3 березня 2022 р., м. Івано-Франківськ) / за наук. ред. Л. С. Пілецької, І. М. Гояна, І. А. Гуляс, О. М. Чуйко. Івано-Франківськ, 2022. С. 2934.
URL: <https://surl.li/lienaq>
9. Варварук Х. П. Конфліктологічна компетентність і професійна ідентичність майбутніх педагогів: шляхи розвитку. *The impact of modern digital technologies on the future of society and youth* : proceedings of the IX International scientific and practical conference (March 02-04, 2026, Krakow, Poland). Krakow, 2026. P. 241-245.
URL: <https://surl.li/rioaea>
10. Варварук Х. П. Поняття професійної ідентичності педагога: теоретичний аналіз. *Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства*: матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. вебконф. (з міжнародною участю) (12 листопада 2021 р., м. Сєверодонецьк) / редкол.: Ю. О. Бохонкова (гол.). Сєверодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. С. 51–61.
URL: <https://surl.li/ijjrl>
11. Варварук Х. П. Рефлексія як інструмент розвитку конфліктологічної компетентності майбутніх вчителів у контексті подолання синдрому самозванця. *Актуальні питання відновлення ментального здоров'я у психологічному вимірі*: матеріали I Всеукр. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Київ, 11 жовтня 2024 р.) / редкол.: Ю. О. Бохонкова (гол.), О. Г. Лосієвська, Ю. В. Сербін. Київ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. С. 72-77.
URL: <https://surl.li/jrtofr>
12. Варварук Х. П. Синдром самозванця як наслідок стресу у процесі формування професійної ідентичності. *Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії* : зб. наук. праць за матеріалами VII

Міжнар. наук. конф. (м. Черкаси, 26 вересня 2025 р.) / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025. С. 170-173.

URL: <https://surl.li/doaqqq>

13. Варварук Х. П. Трансформація професійної ідентичності вчителя в умовах воєнного часу. *Психологія особистості фахівця в умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації* : зб. матеріалів ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (25 жовтня 2024 р.) / уклад. В. С. Бліхар. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 67–72.

URL: <https://ndekc.lviv.ua/pdf/15.11.2024.pdf>

14. Варварук Х. П. Тренінгова програма розвитку конфліктологічної компетентності як ресурс формування професійної ідентичності майбутніх педагогів. *The future of science: the latest research and innovation : proceedings of the 9th International scientific and practical conference* (March 03-06, 2026, Stockholm, Sweden). Stockholm : International Science Group, 2026. P. 142–146.

URL: <https://surl.lu/azjvww>

15. Варварук Х. П. Цифрова ідентичність як частина професійної ідентичності. *Особистість у кризових умовах сучасності: психологічні виклики* : зб. тез ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (03 березня 2023 р., м. Івано-Франківськ) / за наук. ред. Л. С. Пілецької, І. М. Гояна, Н. Є. Завацької, О. М. Чуйко. Івано-Франківськ, 2023. С. 50–53.

URL: <https://surl.li/dehyzn>

ВВАЖАТИ:

1. Що дисертаційна робота Варварук Христини Петрівни «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано поставлені наукові завдання, що має важливе значення для галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

2. За темою дисертації опубліковано 15 наукових праць, у яких повністю відображено основні результати дисертації, а саме: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 10 праць у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) (зі змінами).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Вплив конфліктологічної компетентності на формування професійної ідентичності майбутніх педагогів», подану Варварук Христіною Петрівною на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія, до захисту.

Пропонується призначити:

Головою разової спеціалізованої вченої ради:

1. Гоян Ігоря Миколайовича – доктора психологічних наук, професора кафедри соціальної психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

1.1. Гоян І. М., Петранюк А. І. Information technologies and information systems in the work of a psychologist. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2026. № 1 (69). С. 43–52.

DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2026-69-1-43-53>

URL: <https://tppjournal.com.ua/n69y2k26a4.html>

Key words: professional psychological activity, information technologies, communication technologies, information systems, psychological diagnostics, correctional and developmental work, psychological counseling.

1.2. Гоян І., Петранюк А. Особистісна ідентичність як чинник розвитку креативності у ситуаціях фрустрації. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2025. № 3 (68). Т. 1. С. 44–59.

DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2025-68-3-1-44-59>

URL: <https://tppjournal.com.ua/n68y2k25a4.html>

Ключові слова: особистісна ідентичність, креативність, фрустрація, емоційна регуляція, когнітивне переосмислення, творчий потенціал, стресові ситуації.

1.3. Гоян І. М., Цибуліна І. В., Кочерга Є. В., Базика Є.Л., Оленич В.П. Стресостійкість у допомагаючих професіях: техніки адаптації до емоційного навантаження / Наукові перспективи № 4(58), серія «Психологія» 2025 С.1571-1579

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-4\(58\)-1570-1578](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-4(58)-1570-1578)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/23255/23223>

Ключові слова: стресостійкість, допомагаючі професії, емоційне навантаження, емоційне вигорання, техніки адаптації, психоемоційне здоров'я, саморегуляція, майндфулнес, емоційний інтелект, професійна підтримка

Рецензентами:

2. Вітюк Надію Романівну – кандидата психологічних наук, доцента кафедри соціальної психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

2.1. Вітюк Н.Р. Емоційний інтелект як чинник психологічного благополуччя педагогічних працівників системи інклюзивної освіти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія». 2025. № 3. С.116-120.

URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/issue/view/21>

DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2025.3.21>

Ключові слова: емоційний інтелект, психологічне благополуччя, суб'єктивне благополуччя, емоції, психологічна стійкість, психологічна безпека,

ментальне здоров'я, педагог, інклюзивна освіта, самоусвідомлення, саморегуляція, взаємодія, комунікація, стрес.

2.2. Mishchychka, L., Cherniavska, N., Kravchenko, V., **Vitiuk, N.**, Kulesha-Liubins, M., Khrushch, O. Application of Mindfulness Practices in Work on Stress Reduction during the War. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 2023, 81, p.25-38.

DOI: <https://doi.org/10.33788/rcis.81.2>

URL: <https://surl.li/uyszs>

Keywords: mindfulness, consciousness, stress, psychotherapy group, therapy, self-regulation, resilience, coping strategies.

2.3. **Вітюк Н.**, Дубницька Ю. Медіаграмотність як чинник психологічної безпеки студентської молоді. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2024. Вип. 21. С.49-57.

DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2024.21.7>

URL: https://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/21_2024/21_2024.pdf

Ключові слова: медіаграмотність, психологічна безпека, психологічне благополуччя, психологічна стійкість, резильєнтність, медіазалежність, медіавплив, комунікація, студентська молодь, медіасередовище.

3.Хімчук Ліліану Іванівну – доктора педагогічних наук, кандидата психологічних наук, професора кафедри психології розвитку Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

3.1. **Хімчук Л. І.**, Романишин Р. М., Бай І. І. Організація професійної підготовки майбутнього вчителя засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Вип. 31 (2). С. 367–375.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-367-375>

URL: <https://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/251576/248972>

Ключові слова: безперервне навчання; дистанційна освіта; інновації; Інтернет ресурси; інформаційно-комунікаційні технології; майбутні вчителі; самовдосконалення; фахова підготовка.

3.2. **Khimchuk L.**, Parkulab O., Stolarczyk M. Psychological and pedagogical methods of developing basic competencies in primary school teachers for the 21st century. *International Journal of New Economics and Social Sciences*. 2023. Vol. 18, No. 2. P. 297–305.

DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0054.8157>

URL: <https://ijoness.com/article/548157/en>

Keywords: global educational landscape; future primary school teacher; basic competencies; methods of educational content transformation.

3.3. Khallo O., Kichuk N., Vertuhina V., Fedorakv., **Khimchuk L.**, Vorobets O. Methodological principles of psychological and pedagogical support of future specialists professional training in higher education institutions *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research* 2024. 14/02-XLIV Social Sciences P.19-24.

WOSUID: [WOS:001359211700003](https://publons.com/wos-op/publon/73951212/)

URL: <https://publons.com/wos-op/publon/73951212/>

Keywords: mental health, well-being, support services, higher education, academic achievements, help-seeking, prevention, students.

Офіційними опонентами:

4. Завацьку Наталію Євгенівну – доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри практичної психології та соціальної роботи, Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

4.1. Завацький Ю. А., Шаповалова В. А., **Завацька Н. Є.**, Волченко Є. Є., Смирнова О. О. Процес розвитку конфліктологічної компетентності фахівців соціономічної галузі. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2021. № 3 (56). Т. 3. С. 82–89.

DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2021-56-3-3-82-89>

URL: https://tppjournal.com.ua/n56y2k21_tom_3_a7.html

Ключові слова: фахівці медичної галузі, професійна взаємодія, конфлікт, конфліктологічна компетентність, розвиток конфліктологічної компетентності.

4.2. Ахтирська Ю. І., **Завацька Н. Є.**, Родченкова І. В., Петренко М. О., Федоров А. Ю., Каламайко Д. Ю. Соціально-психологічний супровід процесу ресоціалізації особистості у конфліктних ситуаціях міжособистісної взаємодії. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. 2023. № 2 (61). С. 143–153.

DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2023-61-2-143-152>

URL: <https://tppjournal.com.ua/n61y2k23a11.html>

Ключові слова: особистість, саморегуляція, конфліктні ситуації, міжособистісна взаємодія, соціально-психологічні засоби корекції, ресоціалізація.

4.3. Yaremchuk N., Sirant N., Lozynska S., **Zavatska N.**, Boiaryn L. Life tasks and value orientations of future teachers under conditions of a digital educational environment. Amazonia Investiga. 2024. Vol. 13 (75). P. 156–166.

DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.13>

URL: <https://surl.li/scftbv>

Key words: distance education, self-regulation, educational environment, Inclusion, educational and professional preparation, professional readiness, university.

5. Брюховецьку Олександрі Вікторівну – доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психології та особистісного розвитку ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

5.1. Брюховецька О.В., Балахтар В.В., Чаусова Т.В. Особистісний потенціал як чинник професіоналізму педагогічних працівників. Вісник післядипломної освіти. Вип. 26(55), 2023. С.44-61

URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/26_55_2023/Social/Bulletin_26_55_Social_and_behav_Manag_Admin_sciences_Brukhovetska_Balakhtar_Chausova.pdf

DOI: [https://doi.org/10.58442/2522-9931-2023-26\(55\)-44-61](https://doi.org/10.58442/2522-9931-2023-26(55)-44-61)

Ключові слова: професіоналізм; потенціал; особистісний потенціал; особистість; технологіями розвитку особистісного потенціалу; педагогічні

працівники.

5.2. Брюховецька О. В., Чаусова Т. В. Організаційно-психологічний супровід формування професійно важливих якостей у майбутніх психологів в умовах психологічної кризи в Україні // Вісник післядипломної освіти. Серія: Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування / НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; голов. ред. І. Дунаєв. Київ : Юстон, 2025. Вип. 32 (61). С. 14–37.

DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-32\(61\)-14-36](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-32(61)-14-36)

URL: <http://umo.edu.ua/socialjni-ta-povedinkovi-nauki-vipuski/vipusk-32-61-2025>

Ключові слова: професійно важливі якості; майбутні психологи; формування професійно важливих якостей; психологічний супровід; організаційно-психологічний супровід.

5.3. Брюховецька О. Ментальне здоров'я здобувачів вищої освіти: потреба у збереженні в умовах війни // Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. Серія: Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування / НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; голов. ред. В. Олійник. Київ : Юстон, 2025. Вип. 34 (63). С. 49–70.

URL: <http://umo.edu.ua/socialjni-ta-povedinkovi-nauki-vipuski/vipusk-34-63-2025>

DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-34\(63\)-49-70](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-34(63)-49-70)

Ключові слова: ментальне здоров'я; майбутні психологи; здобувачі вищої освіти; заклади вищої освіти; воєнний стан; психологічна підтримка; психологічна допомога; індивідуальне консультування; групова психологічна робота; психологічна просвіта; резильєнтність; психологічна стійкість; копінг-стратегії; емоційна регуляція; професійна підготовка; навички самопідтримки.

Голова фахового семінару

Секретар фахового семінару

16 квітня 2026 р.

Ігор ГОЯН

Віталія ЯРЕМЧУК